

Bruksegenskaper

Historik

Airedaleteriern "skapades" någon gång i mitten på 1800-talet i västra Yorkshire, England. Då var rasen en allt-i-allojakthund för lantbrukarna kring floden Aire. De fungerade som skadedjursbekämpare på gårdarna och vid jakt på utter. Hundarna deltog ofta i tävlingar i jakt på flodråttor. Dessutom lär de ha använts i tjuvjakt, då de bla jagade och apporterade fåglar. Olika lokala raser lär ha använts i skapandet av airedaleteriern ex utterhund och den gamla engelska bruna och svarta terriern, men även andra raser nämns såsom stövare, olika terrierrasor och sydengelsk jakthund. Gemensam nämnare för alla dessa raser är just att de var jakthundar.

Airedaleteriern kom till Sverige runt sekelskiftet, dock inte i sin egenskap av jakthund utan som brukshund och hänfördes 1918 till specialklubben "Svenska Skydd- och Sjukvårdshundar". Redan 1912 försöksutbildades sju airedaleterrier som drag- och rapporthundar. Några år tidigare hade två poliskonstaplar inköpt en airedaleterrier från Tyskland för Stockholmspolisens räkning. Airedaleteriern hade med framgång används inom armén inte bara i Sverige utan även i Finland, Tyskland, England och Ryssland, även under första världskriget. I Tyskland tillhörde rasen brukshundsraserna långt innan den kom till Sverige. Det var de goda tyska erfarenheterna av airedaleteriern i polis- och militärtjänst som motiverade SKK att nominera rasen till Brukshundklubben. Rasens historiska användbarhet som skydds- spår- rapport och sjukvårds(dvs sök)-hund är klart dokumenterade bl a under de två världskrigen.

Airedaleteriern beskrivs vid denna tid som modig med god urskillningsförmåga och som en hund med oanade möjligheter. Den förklarades vara fullt jämställd med schäfern när det gällde överbringande av bud eller rapporter under andra världskriget. Den ansågs utföra ett gott arbete i bevakningstjänst, med sitt fina väderkorn och sin goda hörsel. Som skydds- och vakthund var den värdefull i synnerhet inomhus. Det ansågs inte finnas en vaksammare vakthund.

När det sedan började bildas särskilda rasföreningar ombildades Föreningen för Svenska Skydd- och Sjukvårdshundar till Svenska Brukshundklubben 1940 och airedaleteriern överfördes efter många protester till Svenska Terrierklubben 1945. Stridigheterna började redan 1940 och airedaleterierns ställning blev omedelbart föremål för särskilda överläggningar mellan SKK och SBK(som då innefattade raserna schäfer, rottweiler, boxer, riesenschnauzer, dobermann samt airedaleterrier) samt SvTeKl. SvTeKl ville att airedaleteriern såsom en typisk terrier skulle tillhöra dem. SKK lät arméhundsväsendet yttra sig i frågan och chefen för arméhundsväsendet tyckte att airedaleteriern under senare tid genomgått exteriöra och interiöra karaktärsförsämringar, vilket bl a hänfördes till den då nyligen genomförda standardändringen. Armén önskade (och man får inte glömma att detta skrevs under brinnande krig) den gamla typen tillbaka som var av vida bättre brukstyp, stor kraftig och orädd men samtidigt med gott intellekt och mycket bildbar. Vidare ville arméhundsväsendet återge airedaleteriern dess tidigare bröstvidd, samt att rasen fick en viktökning på 5-6 kilo.

SKK frågade också de mest betydande airedaleterrieruppfödarna i landet. Ca 30 uppfödare fick ett tillsänt frågeformulär. En genomgång av svaren gav vitt skilda

uppfattningar. Några ansåg rasen vara en ren sällskapshund och därför skulle överföras till SvTeKI (dock ansåg flera att någon slags karaktärsprov borde avläggas, innan en airedaleterrier erhöll utställningschampionat), andra att rasen var en brukshund, och ytterligare andra önskade att rasen skulle tillhöra båda grupperna.

Slutligen fick SBK:s mera betydande lokalavdelningar yttra sig i frågan. Där tyckte samtliga att airedaleterrier skulle tillhöra SBK. De åberopade de senaste årens erfarenheter från kurser och prov.

Rasens första brukschampion kom under 1940-talet och hans namn var Vinland Vixen.

Då bruksmeriter för championat togs bort så blev det endast ett fåtal airedaleterrier som tävlade i bruks och de riktigt bruksintresserade personerna vände sig till andra hundraser. Men då SKK införde tävlan om lydnadschampionat började airedaleterierna så smått visa framfötterna igen. Under 1960-70-80-talen finner vi nio airedaleterrier med erhållet lydnadschampionat, varav två även var brukschampions och innehade tjänstehundscertifikat. Ytterligare två airedaleterrier erhöll även de tjänstehundscertifikat. Anmärkningsvärt är att två personer står bakom sex av de ovan nämnda hundare (de har var för sig tävlat tre hundar till lydnadschampionat). Två airedaleterrier måste nämnas separat. Kullsyskonen Just-A-Promise och Alma-Mon-Amour. Just-A-Promise erhöll certifikat i alla fyra bruksgrenarna (en fantastisk prestation, långt utöver det vanliga även bland brukshundsraser), deltog i bruks-SM, erhöll lydnadschampionat och tjänstehundscertifikat. Alma-Mon-Amour, som började tränas i lydnad och bruks vid 4,5 års ålder, erhöll brukschampionat, lydnadschampionat och tjänstehundscertifikat.

Källor

Tidningen Brukshunden nr 9-1999 sid 14-15

ATG-tidningen nr 2 2001 sid 2-4

Brev från Chefen för Arméhundväsendet till SKK, 1944

Brev från dåvarande airedaleterrieruppfödare till SKK, 1944

Brev från Gösta Lindhé till Stig Ahlberg

TerrierPosten nr 1 1989 sid 14-15

Nutid

SKK har bidragit med statistik vad gäller airedaleterrier som erhållit titlar inom lydning bruks mm, gällande från 1970 till och med augusti 2003 och därav framgår bl a följande:

Allt som allt har 66 airedaleterrier erhållit någon slags titel inom ovan nämnda områden:

59 airedaleterrier har erhållit titeln LP (gällande lydningssklasserna 1,2 och 3). Av dessa var 5 hundar importerade och 9 var utan kennelnamn. 15 olika kennelnamn fanns representerade hos de övriga 45 individerna.

14 airedaleterrier har erhållit titeln Lydnadschampion. Av dessa var 1 importerad och 3 var utan kennelnamn. 6 olika kennelnamn fanns representerade hos de övriga 10 individerna.

8 av de airedaleterrier som erhållit någon slags lydningstitel har även erhållit titeln Utställningschampion

2 airedaleterrier har erhållit titeln Brukschampion, dessa två var kullsyskon utan kennelnamn.

1 airedaleterrier har erhållit titeln Tjänstehund och den är uppfödd av en svensk kennel.

1 airedaleterrier har erhållit titeln Viltspårchampion och den är uppfödd av en svensk kennel

SKK har även bidragit med datautdrag med samtliga officiella resultat inom lydning från 1989 och fram till augusti 2003. Av detta kan man utläsa bl a följande:

Lydnadsklass 1

83 airedaleterrier har deltagit och 45 av dem har erhållit poängsumma som motsvarar 1:a pris. 17 st har erhållit LP1-titel. 14 av de 83 som deltagit har en eller två föräldrar som erhållit minst LP-titel. 7 av dessa 83 är importer och 3 är utan kennelnamn. 26 olika kennelnamn finns representerade bland de övriga 73 individerna.

Lydnadsklass 2

23 airedaleterrier har deltagit och 14 av dem har erhållit poängsumma som motsvarar 1:a pris. 5 hundar har erhållit LP2-titel (16 har LP1). 7 av de 23 som deltagit har en eller två föräldrar som erhållit minst LP-titel. 2 av dessa 23 hundar som deltagit är importer och 1 är utan kennelnamn. 8 olika kennelnamn finns representerade bland de övriga 20 individerna.

Lydnadsklass 3

11 airedaleterrier har deltagit och 8 av dem har erhållit poängsumma som motsvarar 1:a pris. 10 hundar har erhållit någon slags LP-titel och 4 av dem har erhållit titeln Lydnadschampion (gällande de år då elitklassen ännu ej fanns). 4 av de 11 som deltagit har en eller två föräldrar som erhållit minst LP-titel. 1 av dessa 11 hundar är

import och 1 är utan kennelnamn. 6 olika kennelnamn finns representerade bland de övriga 9 individerna.

Elitklass

3 airedaleterrier har deltagit och 1 av dem har erhållit poängsumma som motsvarar 1:a pris. Denna hund har även blivit Lydnadschampion, men alla 3 har LP-titel från de lägre klasserna. 1 av de 3 som deltagit har två föräldrar som erhållit LP-titel. 3 olika kennelnamn finns representerade hos dessa 3 airedaleterrier.

SKKs datautdrag visar även samtliga officiella bruksresultat för airedaleterrier från 1990 t o m augusti 2003. Av detta kan man bl a utläsa följande:

Appellklass

22 airedaleterrier har deltagit; (19 i spår och 3 i sök). 18 av dessa hundar har blivit godkända (16 i spår och 2 i sök). Av dessa 22 är 2 utan kennelnamn och 2 import. 9 olika kennelnamn finns representerade bland de övriga 18 individerna.

Lägre klass

5 airedaleterrier har deltagit (4 i spår 1 i rapport och sök). 2 av dessa hundar har blivit godkända (båda i spår). Av dessa 5 är 1 utan kennelnamn och 1 import. 2 olika kennelnamn finns representerade bland de övriga 3 individerna.

Högre klass

1 airedaleterrier har deltagit (i spår) och den har blivit godkänd. Den hunden bär ett svenskt kennelnamn

Elitklass

1 airedaleterrier har deltagit (i spår) och den har blivit godkänd. Den hunden bär ett svenskt kennelnamn.

Dessutom har en airedaleterrier med svenskt kennelnamn blivit godkänd bevakningshund.

Årets Lydnadsairedaleterrier

Priset till årets vinstrikaste lydnadsairedaleterrier har utdelats sedan 1982 och tillfaller den airedaleterrier som erhållit högsta snitt på fem (tidigare tre) officiella lydnadstävlingar och/eller ATG:s tävlingar där officiella regler tillämpats, oavsett klass. 19 olika hundar har vunnit detta pris under dessa 21 år. 5 är import och 1 är utan kennelnamn. 9 olika kennelnamn finns representerade bland de övriga 13 individerna.

Slutsatser

Ett faktum kan direkt slås fast – det finns inte några speciella linjer eller kennlar som har mer framstående lydnads/bruksairedaleterrier än andra. Så gott som samtliga kennlar i landet finns representerade bland dessa hundar som tävlat i lydnad/bruks. Det är dessutom en minoritet av de tävlande hundarna som har föräldrar med lydnads- och/eller bruksmeriter. Det verkar onekligen som om anlagen finns hos våra hundar och det är upp till hundens ägare att "plocka upp" det. Naturligtvis förutsatt att

hunden är frisk och har det temperament som standarden föreskriver, dvs "öppen, självsäker, modig och intelligent, alltid uppmärksam, inte aggressiv men orädd".

Påfallande är att bland alla dessa airedaleterrier som figurerar med godkända lydnds- och bruksresultat så är det ett flertal ägarnamn som återkommer som ägare till både två, tre och fler airedaleterrier. Vad vi kan utröna så har ingen av dessa tidigare tävlat med någon annan ras utan börjat intressera sig för lydnd/bruks med just en airedaleterrier. De har "fått blodad tand" för lydnd/bruks och så småningom inköpt (och tävlat med) ytterliggare en airedaleterrier, (och kanske därefter ytterliggare en....) Det inte alltid nästkommande airedaleterrier är från samma kennel eller blodslinjer som den föregående. Det verkar som om det mera beror på ägarens/förarens intresse och skicklighet om airedaleteriern skall lyckas inom lydnd/bruks, än att hunden är av en viss stam.

Källor

Datautdrag från SKK

Framtid

Uppfödare bör uppmana sina valpköpare att delta i valpkurser hos SBK eller hos någon välrenommerad instruktör, både för att lära sig och sin valp enklare kontaktövningar och för att locka till fortsatt tränande och tävlande

Denna punkt bör kunna genomföras omgående.

ATG bör om intresse och möjlighet finns, ordna egna enklare vardagslydndskurser i egen regi, med instruktörer som har dokumenterad erfarenhet av träning av airedaleterrier.

Även denna punkt bör kunna genomföras omgående.

Airedaleterrierägare bör, av både uppfödare och ATG, uppmuntras att träna och tävla, inte bara för sin egens skull utan även för att visa andra (blivande) hundägare att airedaleterrier kan de också. På så sätt kanske vi kan få de som redan är tävlingsintresserade att så småningom köpa en airedaleterrier, vilket är mycket sällsynt i nuläget.

Denna punkt bör kunna genomföras omgående.

För att träna/tävla med airedaleterrier måste de ha korrekt, rastypiskt temperament. Därför bör så många airedaleterrier som möjligt genomgå MH-beskrivning. Uppfödare bör uppmana valpköpare att delta och ATG bör ordna beskrivningar i egen regi, runt om i landet.

Mitt förslag är att om ca fem år bör alla avelsdjur ha genomgått MH-beskrivning, samt ca 30-40% av övriga hundar per årskull. (Än så länge är det mycket svårt att komma med på MH-beskrivningar i vissa delar av landet). Denna punkt bör samordnas med

Margareta Stenström som har hand om "Mentalitets-området", men mitt förslag kan vara att målet på sikt bör vara att samtliga hundar klarar att fullfölja beskrivningen, att ingen visar kvarstående rädsle-beteenden och att alla är skottfasta. Men som delmål kan man kanske säga att om fem år bör 95% klara att fullfölja beskrivningen, att 90% inte visar kvarstående rädsle-beteenden och att 90% är skottfasta.

För att träna/tävla med airedaleterrier måste en airedaleterrier vara frisk. Därför bör avelsdjuret ha känd höftledsstatus. Airedaleterrierägarna bör uppmuntras, av både uppfödare och ATG) att röntga sina hundar. (De flesta SBK-avdelningar anser att hunden skall vara friröntgad för att delta i agilitykurs, resp sök-rapportkurs.)

Mitt förslag är att om ca fem år bör alla avelsdjur ha känd höftledsstatus, samt att 30-40% av övriga hundar per årskull bör vara röntgade. Efter dessa fem år bör HD-statistiken granskas och utifrån detta resultat bör vi diskutera om vi bör sätta minimikrav på avelsdjur (ex krav på fria höfter, alt fria höfter + "C-höfter". Denna punkt bör samordnas med Birgitta Andersson som ansvarar för "Hälsa-området"